

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Dumineca.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri osterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 58.

Dumineca, 1 Augustu 20 Iuliu

1880.

Cestiunea de limba in Cislaitani'a.

Brasiovu 31/19 Iuliu 1880.

Lupt'a pentru limba, ce s'a incinsu cu atata ebementia in tote tierile cislaitane, din Boemi'a pana in Carnioli'a si pana in Tirolulu de sudu, a datu nascere unei cestiuni de cea mai mare importantia pentru desvoltarea viitoare a intregi monarhie.

Libertatea intrebuintari limbeloru diferite ale tieriloru in administrarea justitiei, proclamata de ministeriulu Taaffe prin cunoscut'a s'a ordonantia, a produsu o mare confusiune cu deosebire in Boemi'a si Moravi'a, unde acea ordonantia intimpina cea mai apriga opozitiune din partea Germaniloru. Multele certe provocate la diferitele tribunale si decisiunile contradictore ale acestora in casuri speciale au indemnatu pe guvernulu de a se gandi la unu proiectu de lege, prin care se se definisca conceptulu „limbei statului“ si se se determine cerculu ei de competentia faia de cerintiele egalei indreptatiri a limbeloru diferite.

O problema mai grea, decatu acést'a nu potea se-si aléga ministeriulu Taaffe. Dela o deslegare favorabila a cestiunei de limba depinde totu, depinde impacarea poporeloru si viitoriulu intregu alu acestui imperiu poliglotu. Egala indreptatire fara dreptu de limba nu pote se esiste — acést'a ne-o dovedesce si essemplulu practic, ce ni-lu ofere partea de dincolo de Lait'a a monarhie. Indata ce cu intrarea Cehiloru in parlamentulu centralu sau reinceputu luptele nationale, cea d'antaiu cestiune a fostu asigurarea dreptulu de limba, prin care se fia garantata liber'a desvoltare a culturai nationale la tote poporele. Fara limba nu pote fi cultura si fara cultura nationala nu pote fi egala indreptatire nationala.

Déca dreptulu de limba este bas'a egalei indreptatiri, atunci si cea mai mica alterare a acestui dreptu invólva o violare a principiului de egalitate. In aspra colisiune cu cerinti'a perfecte egalitati de limba vine cerinti'a unei „limbe a statului“. Prin „limb'a statului“ trebuie se se marginesca mai multu séu mai puçinu cerculu de libertate alu diferiteloru limbe nationale si de aceea presupunendu ca esistentia unei „limbe a statului“ este necesara, se impune ori-carui guvernulu grav'a problema de a ficsa limitele, intre cari statulu se póta intrebuintia acést'a limba asia, cá dreptulu de limba alu diferiteloru popore se suferu prin acést'a cátu mai puçina scádere.

Déca scopulu, pentru care ministeriulu Taaffe voiesce a presentá camerei o lege de limba, este acést'a atunci i se pôte gratulá. A defini cerculu „limbei statului“ astfelu, cá se nu se semtia apesate limbele nationalitatiloru ar' insemná a crea o basa pentru o multumire si impacare durabila a poporeloru imperiului. Chei'a acestei impacari este si remane dreptulu de limba. Guvernulu austriacu recunoscéndu acést'a a facutu deja unu passu forte insemnatu inainte.

Pentru Transilvani'a si Ungari'a s'a adusu nu o lege de limba ci o lege de nationalitate, prin care se recunósce, cá in aceste tieri traiescu pe langa Maghiari si vreo 10 milióne de „cetatiани de alta limba“, dér' scopulu acestei legi nu a fostu de a stabili unu ecuilibru intre „limb'a statului“ si limbele nationalitatiloru, ci legislatoriu unguru dela 1868 au voitu se documenteze prin legea de nationalitate tocmai contrariulu, adeca omnipotentia limbei maghiare cá limba a statului. „Limb'a oficiala a statului este cea maghiara, inse se pôte intrebuintia pe langa acést'a ici colo si limb'a romana, serba, germana s. a.“ Eata in câteva cuvinte totu intielesulu legi de nationalitate ungara.

Necessitatea cerea, cá se se tolereze si alta limba, in partile acele celu puçinu, unde nu se vorbesce de locu limb'a maghiara si din nevoie.

Maghiarii nostri au voitu se faca o virtute. De aceea legea de nationalitate a fostu dela inceputu unu copilu nascutu mortu si „egal'a indreptatire a cetatiانiloru“ a remasu cu totulu ilusoria. Astadi semtimu cu totii, ce va se dica limb'a oficiala maghiara a statului, ea nu ni se impune numai la tribunale si in institutiele statului, ci chiaru si in scolele nostre proprie.

Tierile cislaitane au fostu mai fericite, cáci pana astadi nu posedu o limba a statului recunoscuta prin lege. Limb'a germana functiunea in practica cá „limba a statului“ pana in diu'a de astadi, dér' pe langa dens'a se pôte desvoltá bini-sioru si limb'a ceha, polóna s. a. Pretensiunile mai mari ce le facu acuma nationalitatile austriace in privinti'a dreptulu de limba si opozitiunea Germaniloru au indemnatu in fine pe guvernulu de a propune o lege de limba. Guvernulu pôte se aiba intentiunile cele mai bune dér' óre nu s'a ganditu ca este unu lucru delicatu de a defini conceptulu „limbei statului“ tocmai intr'unu momentu, candu Germanii striga din tote partile cá se se declare limb'a germana de limba oficiala a statului? Si cum se unesce crearea unei legi pentru tota Cislaitani'a cu autonomi'a diferiteloru tieri?

Cabinetulu Taaffe, pe lónga cea mai buna intentiune ce ar' avé'u, va ajunge cu proiectat'a lege intre doue focuri. Germanii nu voru fi multiamiti din cauza, cá conceptulu „limbei statului“ nu va poté fi ficsatu de cátra guvernulu actualu asia cum ar' dori ei, cá adeca limb'a germana se devina omnipotentia; Cehii de alta parte declara de pe acuma, cá ei nu voru recunósce niciodata limb'a germana de limba a statului. In adeveru nu intielegemu nici noi de ce tocmai acuma in ajunulu introducerei sistemului federalistu se se proclame limb'a germana de limba a statului. Cumu a fostu pana acuma nu pôte fi si de aci incolo? Vomu vedé, déca Taaffe cunósce acelu secretu prin care se póta satisface si pe unii si pe altii.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Afacerea S e e m a n n nu voiesee nicidecuma se adórma. Ea a scormonitu o buba vechia, care dóre, déca o atingi numai cátu de puçinu. Este caracteristicu, cá cele mai multe organe din Austri'a saru in aperarea armatei imperatesci, care din acestu incidentu este aspru atacata de cátra diaristic'a maghiara, cu deosebire de cátra organele stangei estreme. „Indesiertu strigati voi“, respundu cei din Vien'a, „armat'a comuna va fi si va remané intotdeauna imperatesca, ea nu va suferi niciodata, cá se fia intrebuintiata spre scopuri de agitatie nationale“. „Allgem. Ztg.“ din Vien'a se provóca la cuvintele respicate de comitele Andrassy la 1867. Andrassy se fi disu adeca la incheierea pactutui, cá „de aceea trebuie sustienuta institutiunea armatei comune, pentru cá se nu se mai póta intemplá, ceea ce s'a intemplatu la 1848.“

Guvernulu austriacu are de cugetu a presentá Reichsrathului in sesiunea viitoare o lege de limba, prin care se se essecute articulu XIX alu constitutiunei privitoriu la egal'a indreptatire a limbeloru. Se dice, cá in acést'a lege se va defini conceptulu „limbei de statu“ si se va determiná limitele, intre cari se fia intrebuintiata. Nu scimu, cum va sci guvernulu se unesca conceptulu „limbei de statu“ cu principiulu egalei indreptatiri si incátu va poté satisface cerintieloru indreptatite ale nationalitatiloru negermane; vedem inse, cá unulu din organele principale ale Cehiloru „Politik“, protestéza in contra legi planuite, dicéndu, cá tote proiectele de lege, cáte voru avé de scopu proclamarea limbei germane de limba a statului, voru intempiná opozitiunea energica a Cehiloru.

Este forte intristatoriu, cá relatiunile dintre Romani'a si noulu statu bulgaru devinu din ce in ce mai rele. Incapatinarea bul-

garésca si uneltirile muscalesci facu aprópe nesuferibila situatiunea energicului agentu romanu Sturdza in Sofi'a. Mai in facare luna d. Sturdza se vede silitu a merge in persóna la Bucuresci spre aplanarea deficultatiloru ce se totu inmultiescu. Foile straine anuntia si acuma, cá d. Sturdza si ar' fi amanatu din nou reintórcerea la Sofi'a in urm'a atitudinei ostile a guvernului bulgaru. Faia cu acést'a impregiurare trebuie se surprinda, déca se adauge, cá tocmai Russi'a si Angli'a ar' fi acele poteri, cari se fi aprobatu portarea de pana acuma a guvernului romanu faia de celu bulgaru.

Intr'aceea „Vocea Bulgariei“, organulu conservativu din Sofi'a, isi face placerea de a arunca cele mai condamnabile injurii asupra Romaniei si a poporului romanu. „Romanii“, dice acestu diaru „canta singuri cért'a cu Bulgarii, bandele de hoti din Bulgari'a ar' fi organizate pe pamentu romanu consului romani ar' provocá incurcaturi cu intentiune“ si in tonulu acest'a de vizitiu insira o multime de nerusinate si nefundate acuzari. Unde voiescu Bulgarii si patronii loru se aduca lucrulu? — Fa bine si astépta reu“, dice Romanulu si recunoscinti'a bulgarésca va deveni inca totu atátu de faimósa la Romani, cá si capatinele bulgare.

Intr'unu timpu, atátu de amenintatoriu cá celu de faia, este bine, cá Romani'a se ocupa cu indoita ingrigire de reorganizarea si inmultirea fortieloru sale armate. „Monitoriulu“ publica decisiunea ministeriului de resbelu, prin care contingentulu de recruti alu anului 1880 va fi ch i a m a t u s u b a r m e in tote regimentele de dorobanti si calarasi dela 20 Augustu pana la 20 Octobre. Recrutii dorobanti si calarasi nu voru fi liberati dela instructiune mai inainte de a fi esecutatu tragerea la tinta la primele distantie. Acést'a chiemare a recrutiloru nu suprima chiemarea celoru 81 ómeni la instructiune cu schimbulu, ce regimentele trebuie se aiba intotdeauna sub arme.

In timpu ce Germani'a va tramite functiunari si oficeri de ai sei la Constantinopolu spre a inaugura o reforma administrativa a Turciei. Françii va face o espeditiune militara in Greci'a, cu scopu de a reorganisa armat'a gréca. Generalulu francesu Thomassin cu unu numeru ócreare de oficeri de tote armele voru pleca peste vreo diece dile la Aten'a. Diarulu „France“ anuntia, cá missiunea acést'a are o problema curatu tehnica si le este interdisu oficeriloru francesi de a luá parte la resbelulu eventualu intre Turci'a si Greci'a, fia si numai cá simpli spectatori.

Si in Orientu isi stau dér' faia in faia marii rivali Germani'a si Françi'a, unii oferindu serviciile loru Turciei, ceilalti Greciei. O schimbare mare s'a facutu totusiu in relatiunile acestoru doue state. Germani'a a inceputu se crutie sentiulu nationalu alu Francesiloru, Dovéda pentru acést'a este faptulu. cá la dorinti'a imperatului Wilhelm festivitatile aniversarei victoriiloru castigate la 1870/1 in contra Francei au fostu sistate. Ranele ce le-au causatu Francei resbelulu dela 1870/1 sunt vindecate tote pana la una: amaraciunea pentru perderea Elsatiei-Lotaringiei si a prestigiului nationalu. Acést'a rana e afunda si periculósa si este forte intieptu din partea Germaniei, cá se feresce de ai mai dá nou nutre-mentu.

„Le Temps“ vorbesce intr'unu tonu plinu de amaratiune despre tramitarea functionariloru germani in servitiulu administratiunei turcesci. Intre altele elu dice; „Din cei 45 instructori, pe cari i tramisese Friedrich Wilhelm IV la 1853 Sultanelui, investescu astadi multi functiuni forte inalte pe lónga Pórta; devotamentulu loru le castiga simpathi'a actualului Sultanu, care róga necontenitu pe imperatulu Wilhelm se-i tramitia noi functionari. Negotiarile urmate in acést'a privire au

fostu primite dintr'unu inceputu cu mare receala la Berlinu. De ce a devenitu dér' tocmai acumu priutiulu Bismarck unu spriginitoriu caldurosu alu germanisarei administratiei Turciei? Diplomati'a se perde asupra acestui lucru in nedumeriri; primirea entusiasta inse, ce a avutu acésta diversiune teatrala in press'a austriaca si agitarea, ce a pricinuitu in cea anglesa si russésca, ne indreptatesce a crede, ca acésta diversiune s'a intocmitu de mai inainte, intre cabinetele de Berlinu si de Vien'a, si ca Germani'a a facutu o placere aliatai sale."

Caus'a agrara ardeléna in diet'a maghiara.

(Urmare.)

Bokross Elek nu primesce propunerea deputatului Parteniu Cosm'a, pentru ca chiaru si in casulu, candu ar' fi de lipsa se se aduca o lege de procedura speciala pentru comasariile din Ungari'a aceea nu ar' fi identica cu cea din Transilvani'a.

Incátu pentru legea relativa la Saliste, Talmaciu si Branu, acea se tiene de dreptulu materialu si nu póte incapé in cadrulu procedurii. Dealtmintea crede, ca nici nu prea este lipsa de ea, pentru ca in Talmaciu si Saliste cestiunile de controversa s'au aplanatu deja prin impaciuiri si crede, ca totu asemenea va urma si cu Branulu. Lui Zay 'i reflecteaza, ca nu are dreptu candu afirma, ca acolo s'a comis unu actu de justitia de cabinetu. Legislatiunea din 1871 pentru acea a aflatu de lipsa o lege speciala pentru acele teritorie, pentru ca acestea au apartienutu mai nainte comitatului Albei superioare si pe acelu timpu s'au desvoltatu intr'insule referintie urbariale, si chiaru modificarile in referintiele de posesiune, care au urmatu sub dominatiunea sasésca. au provocatu necesitatea de a se face provisiune speciala pentru aceste teritorie.

In privint'a rescumperarii sesiuniloru alodiale oratorulu observa, oá aceasta nu e numai o cestiune transilvana, ci este generala, ca si in Ungari'a se afla referintie de aceasta natura. Transilvani'a nu poftesce pentru sine lege speciala in aceasta privintia.

Deputatului George Popu 'i reflecteaza, ca chiaru densusulu (adeca oratorulu) a fostu acela, care nu a fostu multiamitu cu proiectulu guvernului din cauza, ca era prea scurtu si dedea ministrului mana prea libera, si a doritu, ca procedur'a intréga se se reguleze prin lege.

In fine, dice oratorulu: dlu Pop se mira fórte si afla lucru suspitosu, ca eu la incheierea discursului meu am recomandat proiectulu de lege bunavointiei fratiloru nostri din Ungari'a si la acést'a elu esclama cu durere, ca densusulu nu are frati in acést'a casa. Aceasta respingere a fratietatii eu nu o aducu in legatura cu nationalitatea, ci o restringu numai la persóna d-sale, pentru ca inaintea mea fratii nostri de limba romana sunt chiaru asia frati cu noi, ca si cei de limba maghiara. (Aprobari in centru). Dupa acestea recomandu proiectulu de lege spre primire.

Pauler (ministru de justitia): Onorata Camera! Acelu faptu simplu statisticu, ca de 6 ani de dile numai unu percentu alu comuneloru din Transilvani'a s'a bucuratu de regularea posesiunii urbariale, acelu faptu simplu a fostu s'u putea se fia de ajunsu, ca se atraga atentiunea guvernului asupra acelu referintie. Dér' la aceasta s'au mai adausu in aceasta privintia reclamatiunile si plansorile cercuriloru celoru mai competente, si déca a mai potutu se aiba cineva indoieli despre urgent'a acestei legi, discursurile de adi l'a potutu convinge despre contrariulu.

Principiulu, ce 'lu-au urmatu guvernulu aici, a fostu acelu; ca se nu se faca schimbare in dreptulu materialu, ci numai in dreptulu formalu si se se introduca in procedura si in cestiunile, ce stau in legatura cu ea, astfelu de inlesniri, cari se faca posibila descurcarea acestei cestiuni atátu de importante. Déca guvernulu la resolvirea acestoru cestiuni a fostu avisatu in prim'a linia la svatulu si cooperarea acelu barbati, cari cunosc mai de aprópe referintiele Transilvaniei, acést'a e unu lucru prea naturalu; dér' de alta parte a avutu in vedere acele interese mari, cari din punctu de vedere alu tierii si alu guvernului nu cunosc nici o deosebire intre cetatiani statului, ci mesura pentru fiecare cu mesura egala, facédu dreptate fiesce-caruia, fia elu proprietariu mare, fia proprietariu micu. (?)

Incátu pentru partile speciale ale procedurii guvernulu prin proiectulu seu originalu a voitú se le faca pe calea ordinatiuniloru ce le ar' fi datu pe bas'a mandatulu cerutu dela dieta. Comissiunea juridica inse a doritu se le esecuteze celu puçinu in parte in lege insasi si eu me invoiescu pe deplinu cu aceasta. Dér' si acum s'au rezervatu pentru mandatu unele parti fórte insemnate, si tocma aceste ordinatiuni, cari se voru da in spiritulu legii, 'mi voru dá ocaziune, ca se satisfac dorintieloru de a delaturá unele defecte din procedura, cari s'au descoperitu aici.

Ce privesce frecuent'a tribunaleloru si a judecatorieloru din Transilvani'a, am dispusu, precátu s'a potutu intre marginele inamovibilitatii judecatoresci, ca numerulu aceluora se se aduca intr'o proportiune drépta, si incátu prin procedur'a

aceasta s'ar' cere sporirea personalului judecatorescu — ceea ce eu credu — nu voiu intrelasa a veni cu propuneri in aceasta privintia la bugetulu procsimu. Dealtmintea stabilirea numerului judecatoriloru si asia cade in competenti'a legislativei si se va si face prin lege.

— Inchiendu-se desbaterea generala proiectulu de lege se primesce de basa la desbaterea speciala.

Comitatulu Satumare 27 Iuliu st. n. 1880.

Pré stimate d-le Redactoru! Iéu cu bucuria péna la mana, ca ai ve descrie ceva imbucuratoriulu din vieati'a sociala a Romaniloru diu comitatulu Satu-mare, din acelu locu, unde limb'a si nationalitatea nóstra sunt in periculu mai mare decátu ori si unde airea. Eu sum de parerea, ca opiniunea publica transilvana, ratacesce condamnandu in genere pe Romanii din partile aceste si crediendu-i perduti mai de totu pentru natiunea romana. Ei dormu, sunt si cam morbosi, dér' n'au moritu inca. E dreptu, ca mai alesu generatiunea venitóre — nu intielegu aci si poporulu din satele romanesci — e amenintata a-si uitá limb'a si cu acést'a nationalitatea, ceea ce 'si afla esplicarea, pe langa slabitiunea si indiferentismulu unoru parinti, mai alesu in tristele impregiurari, intre cari sunt siliti a vietii Romanii „invetiati“ din aceste parti isolati unulu de altulu, si incungiuurati de elementulu maghiaru preponderantu: dér' reulu n'a mersu prin vointia firma si resoluta a tuturoru, ca ai la generatiunea de astadi, desi, din departare, simtiulu nationalu ni se pare stinsu cu totul si inlocuitu de indiferentismu, totusi, scormonindu mai de aprópe cenusa indiferentismului, aflámu sub aceea celu mai curatu focu nationalu, ce nu astépta decátu o chintea mica, ca se dé flacari incalditóre. Acést'a se póte dice in genere, mai alesu despre barbati. Si déca acesti barbati se voru sili cu totii a dá inca dela inceputu o crescere buna romanésca filoru loru acasa in cerculu familiaru, unde totu barbatulu este si trebuie se fia domnu liberu, independentu: atunci nici generatiunea venitóre din aceste parti nu póte niciodata se fia perduta pentru natiunea romana. Limb'a, sentiulu, iubirea nationala, plantate de tempuriu de cátra parinti in anim'a frageda a copiiloru, nu potú se se stinga nici odata, intre nici unu feliu de impregiurari apasatore. Numai de ar' sci si de-ar' voi totu parintele macaru de astadi inainte se 'si implinesca cu consciintia chiamarea santa si dupla ce o are, ca parinte si cá romanu!

Aceea, ca sentiulu nationalu alu Romaniloru din partile satu-marene nu e chiaru asiá de amóritu, precumu crede opiniunea publica din Transilvani'a, m'am convinsu cu ocaziunea petrecerii de véra, ce a arangiatu la 24 Iuliu st. n. junimea romana studiósá din giurulu Baiei-mari, in paduricea de lónge satulu nou (fórte aprópe de locul istoricu memorabilu (Catalina) unde honvedii maghiari in 1848 fure intimpinati de cátra romanii adunati acolo din Chioru si Transilvani'a, inarmati cu furci, cóse, pari, securi si cu unu tunu de bradu, intaritu pe la capete cu verigi de feru, precumu spune poporulu. Mi s'au enaratu pe largu mai multe incidente din lupt'a ce-a avutu locu acolo intre romani si maghiari, mi-s'a aratatu si colin'a, unde ungruii, precumu se spune, au spendiuratu deodata pe trei frati romani. Colin'a e acopirita de tufe si arbori selbatici: poporulu o privesce de unu locu santu, si vorbesce despre dens'a cu cea mai adéncá pietate; ér' candu ambla cineva pe acolo, se dice, ca n'ar' taiá vre-o crénga séu arbore pentru multu, nu cumva se conturbe odihn'a celoru ce „au moritu nevinovati“ pentru o caúsa santa nationala.)

Ce privesce petrecerea, la care avui onóre a participá si eu, aceea a fostu fórte frumósá, curatu romanésca, si a unitu in senulu seu unu numeru insemnatu de familie romane din orasiulu Baia-mare, si din giuru. Band'a Nutiului din Siomecut'a-mare a produsu insufletire generala prin numeróse melodii romanesci esecutate cu simtiementu. Ordulu jocuriloru s'a inceputu cam la 4 óre p. m. cu Ardelén'a. Arangierea jocuriloru, si conversarea in genere, cu câteva esceptiuni, a decursu totu in limb'a romana. Intre pause frumóse romanesci, precumu „Canteculu ginteii latine“ „Stéu'a Romaniei“ etc. — Sub decursulu cinei am auditu rostindu-se si câteva toasturi inspirate de unu sentiulu nationalu adevératu si puternicu. Amentimú aci dintre tostanti cu deosebire stim. d-nu Simeonu Stanu, pretoru din Ardasadu, Rvs. dnu Stefanu Biltiu, protopopu din Bai'a mare, st. dnu Vasiliu Magureanu, notariu cercualu din Bai'a mare si pre on. d-nu N. Dos'a preotu din Sac-

lasiani. Er' d-nulu V. Ghetie, stud. de cl. VIII-a a declamatu dóue poesii nationale, cari au fostu ascultate cu atentiune incordata atátu de inteligentia presenta cátu si de poporulu numerosu, ce se adunase din satele vecine, ca se véda „cumu jóca domii“. Erá unu ce frumosu si esaltatoriu a vedé cordialitatea recipróca ce domniea intre poporu si inteligentia, si a vedé mai alesu bucuria nespusa ce o simtiá — in anima poporulu, observandu adunati la unu locu atátia „domni de romanu“ conservandu si tienendu vorbiri totu in limb'a romanésca.

Din frumós'a cununa de dame, ce au luat parte la acésta petrecere — necunoscédu pe tóte, nu potú aci se amintescu decátu pe acele, ale caroru nume mi-au fostu cunoscute, si adeca, domnele: An'a Biltiu, Gizela Drumariu, Eufrosina Maniu, Elisabet'a Toma si An'a Magureanu etc. tóte din Bai'a-mare; apoi domnisiórele: Elen'a Lucaciu si Isabel'a Stókl (din Bai'a-mare) surorile Victori'a si Eleonor'a Zoicasiu, din Mocira, Emilia Dale din Remetea, Teresi'a Osianu din Bersiéu de susu si Emili'a Popu din Recea etc.

Junii arangiatori, (dintre cari amentimú aci pe dnii Dionisiu Branu, si Constantinu Lucaciu) sunt demni de tóta laud'a pentru zelulu ce au desvoltatu.

Tempulu a fostu cátu se póte mai favoritoriu; petrecerea a tienutu pána diminétia. candu toti s'au departatu indestuliti, si cu acea ferbinte dorintia in anima, ca junimea din partile aceste se arangeze in totu anulu cáte o astfelu de convenie sociala romanésca, ceea ce sperámu, ca se va si intemplá. Asia se fia!

Alu D-vóstre devotatu:

P e t r u D u l f u.

Impartirea ofrandeloru pentru inundati.

XLII.

Processu-verbalu incheiatu in comun'a **Siardu** la 26 Aprile (8 Maiu) 1880 in presentia d-loru delegati ai comitatulu pentru Romanii inundati, instituitu in Brasiovu, Nicolae T. Ciurcu si Dr. Aurel Muresianu, a d-lor protopopu Nicolau Popu si a juratulu din Barabantiu Iosifu Suciú.

Dnii delegati, mergédu eri la **Barabantiu**, au vizitat partile inundate de Ampoiulu ale acestei comune si intre cari ce au suferitu mai multu si sunt mai lipsiti au gasitu demno de unu ajutoriu 13 familii, la cari li s'au impartitu urmátórele sume:

1. Lui Nicolae Tripsa si ved. An'a Uti'a, caroru li s'au stricatu casele prin apa, li s'au datu cáte 10 fl. v. a. (20 fl.) Lui Iosifu Aldea, Luca Seusianu, Dumitru Danu, Nicolae Munteanu, Constantinu Mogosianu, Alexandru Danu, Gavriela Gocia Iosifu Danu a lui Ionasiu, Toma Rusu, Simeonu Crisianu si Iyonu Crisianu li s'au datu cáte 5 fl. v. a. (5 fl.) Cu totul s'a impartitu la inundatii din comun'a Barabantiu 75 fl. v. a.

Presentandu-se astadi inaintea d-loru delegati si cátra locuitori din comun'a **Siardu** cu rogarea, ca se li se dé si loru unu ajutoriu, ca ai suferitu multu prin inundarea vanei Siardului, dupa informare despre adevéru, li s'a datu unu micu ajutoriu urmatoriloru:

Veduvei Todora lui Nicolae Bulbucanu Broscutiu, Nicolae Turlea Tente, Vasile Truti'a, Ana Anghelu si Nicolae Rutia Cupa li s'au datu cáte 5 fl. (30) In fine s'au datu lui Chirila Dumitreanu totu din Siardu 5 fl. v. a.

Domnii delegati informandu-se despre starea scólei poporale romane din Siardu si visitandu-o au veditu ca scóla are lipsa de ajutoria cu deosebire pentru gradin'a de pomaritu, de aceea au datu spre scopulu cultivarei acestei gradini menite pentru instructiunea scolariloru, sum'a de 40 fl. v. a. — In totalu s'a datu pentru inundatii si scóla din Siardu sum'a de 75 fl. v. a.

Sum'a de 40 fl. destinata pentru scóla s'a predatu parochului din Siardu d-lui Nicolau Popu spre a-o inmánu cassariulu scólei din locu Moise Popa. — La incheiere presentandu-se inca unu daunatu din Siardu cu numele Petru Anghelu i s'a datu si lui unu ajutoriu de 5 fl. v. a.

Spre adevérire urméza subscrierile:

Iosifu Suciú (L. S.) Nicolau Popu juratu. parocu gr. c. si v-protop. on.

Processulu verbalu l'a scrisu: (L. S.) Moise Metesiu adj. not. (Va urmá.)

D i v e r s e.

[M e m b r i i A s s o c i a t i u n e i t r a n s i l v a n e] cari voru merge la adunarea ce se va tiené in 7—9 Augustu in Turd'a, au capetatu

la direcțiunea călilor ferate orientale beneficiu de a poté caletori in-
si inderetu cu pretiulu scadiutu
anume cu biletu de cl. III se pota caletori pe
II si cu jumetate biletu pe cl. II se pota cale-
ri pe cl. III. Acést'a favóre duréza dela 4 Aug.
pna in 11 Aug. a. c. dér' se estinde numai asupra
personei, nu si asupra bagagiului. Cei ce dorescu
capetá biletu moderate au a se adresá la comi-
tatu Asociatiunei si la directorii despartiaminte-
ru Asociatiunei. — Avisulu de mai susu alu pre-
situlu Asociatiunei ilu imprumutamu din „Tel.
Dom.“ Nu intielegemu cum s'a potutu, cá se nu
se tramita si noa acestu avisu?

[Banc'a nationala a Romaniéi.]
Parti'a trecuta s'a tienutu adunarea generala a ac-
tionariloru Bancei nationale in Bucuresci si s'a
constituitu banc'a, actionarii alegendu directori pe
Teodoru Mehedintienu, Teodoru Stefanescu,
Emil Bilcescu si Emil Costinescu, ear' censori
dnii Stefanu Ionide, Menelas Ghermani, Hillel
Anoah si C. Stefanescu. Alesii actionariloru voru
impreuna cu guvernatorulu si cu directorii
censorii, ce va avé ai numi guvernulu, persona-
lu dirigentu alu Bancei nationale. „Monitoriulu“
deja decretulu domnescu prin care d. I.
ampineanu (fostulu ministru de finance)
este numitu guvernatoru alu Bancei nationale.

[Necrologu.] Din Alb'a-Iuli'a primimu dorerósa
stire, cá stimatulu d. Ioanu Piposiu, co-
miste supremu in pens. si advocatu a perdutu pe
siu celu mai mare, pe bravulu teneru Drnd.
Corneliu Piposiu, candidatu de advocatu, membru
congressulu nationalu-bisericescu si alu sino-
dulu archidiecepsanu si locotenentu c. r. in reserva,
care Duminec'a trecuta a parasitu acést'a vietia
tina de cele mai frumóse sperantie, in etate abia
30 ani. Solemnitatea funebrala s'a tienutu
Parti in 27 l. c. la 6 ore dim., dupa care rema-
ntiele multu regretatulu defunctu s'au transpor-
atu imediatu la Hondolu in momentulu familiaru.
andu espressionu sentiulei nostru de condolentia
entru perderea acestei „flori din cunun'a natiunei“,
primu, cá ceriulu se tramita de susu consolare in
timele mahnite ale parintiloru repausatulu!

[Gard'a din Bucuresci.] Dumineca
trecuta, scrie „Romanulu“, tóte legiunile din Bu-
cei, cu drapelurile si c'unu efectivu de 20 gar-
disti unifomati din fiacare compania, plus gradele
ese si numite pe noulu periodu de trei ani, au
stet concentrate la órele 9 diminéti'a in gradin'a
smegiului, dupa ordinulu Inspectoriei generale a
gardei, unde s'a indeplinitu dispositiunea regulamen-
tara de a se recomandá inaintea frontulu tóte gra-
dele din nou numite si alese. Dupa acést'a reco-
mandare, care in adeveru a fostu o adeverata so-
lemnitate, tóte legiunile au defilatu pe semi-plo-
ne inaintea d-lui colonelu Barozzi, ajutoriulu In-
pectorulu-generalu, fiindu incungiaratu de oficerii
ei de statu majoru. In urm'a defilarii, s'au alesu
fia fiacare compania câte duoi gardisti dintre cei
mai buni tragétori in tinta, unu caporalu, unu ser-
gentu si unu oficiaru inferioru, astfeliu, cá din tóte
legiunile s'a formatu unu batalionu, care cu mu-
sica s'a dusu la localulu societatii de dare la semnu
dela gradin'a numita Oppler, unde cá si in anii
trecuti, societatea a pusu la dispositiunea legiuni-
aru gardei din Bucuresci si in anulu acést'a loca-
lulu seu pentru a se instruí gardistii la tragerea in
tinta. Aci venisera de mai inainte toti oficerii
superiori si inferiori ai legiuniloru, d. primaru, a-
pótrele sale si o multime de invitati, cari salutara
batalionulu destinatu pentru deschiderea tirulu. Pe
caudu inca se urmá tirulu, insusi d. primariu D.
Cariagdi, d-nii Dr. Sergiu, Pana Buescu si Dr. I.
Felix, ér' din partea societatii de dare la semnu
d. Dr. Fiala, au visitatu tóte localele, unde gardistii
trageau in tinta, atátu la distanti'a mica, câtu si
la distanti'a mare. Dupa consumarea a trei car-
tasie de resbelu de fiacare tragetoru, s'a datu sem-
nalulu de incetarea foculu si toti tragétorii s'au
retrasu imediatu in curtea localulu, unde, dupa co-
manda, au facutu piramide si-au fostu pofitati la
tas'a, ce se pregatise in partea stanga a localulu,
ata de oficerii, superiori si inferiori din nou nu-
miti in onóree primariei capitalei.

[Banchetulu amnestiatiloru.]
Banchet'a trecuta junimea parisiana din Quar-
tier latin a datu unu banchetu notabilitati-
aru dintre amnestiatii reintorsi la Paris. Afara
de Felix Pyat au luat parte la elu toti invitatii.
Croulu acestui banchetu alu amnestiatiloru a fostu
Rochefort, care fú primitu cu strigare;

„Traiesca Rochefort!“ „Traiesca Republica!“
„Traiescu Amnestia!“ In salonulu decoratu cu
verdeatia se vedea statu'a in rosii imbracata a
Republicei si unu pianoforte imbracatu totu in rosii.
Intre óspetii revolutiunari ai studentiloru era si
Blaqui, Olivier Pain, Amouroux, Callot, Champy,
Lissagaray, deputatulu Beauquier diaristulu Lepellet-
tier, Jourde, fostulu delegatu alu comunei pentru
finance s. a. Cetatianulu Lagarde, studentu la
medicina, a bieveventatu pe bravii aperiatori ai co-
munei, dicéndu, cá junii studenti se semtu fericiti,
cá amnestia le-a oferitu ocaziunea de a scuturá de
pe ei indiferentismulu, in care a traitu atát'a timpu si de
a face se falfaie stindartulu revolutiunei. Elu spera cá so-
sirea nouiloru luptatori va dá curagiu junimei, cá se lupte
pentru invingerea principiiloru, cari la 1871 au
fostu suprimate de cátra reactiunea coalisata. Unu
altu studentu Labosse a glorificatu comun'a in to-
astulu seu vorbindu si de cestiunea sociala. Dupa
acést'a a toastatu Henri Rochefort in onórea „jun-
imeii republicane lucrátore.“ „Junimea“, dise elu,
„intotdeauna s'a pusu in fruntea miscarei si a pas-
trata nestirbate traditiunile democratice si socialis-
tice, pentru cari ne-amu luptatu intotdeauna. Béu
in senatatea junimei franceze.“ Dupa altii a vor-
bitu deputatulu radicalu Beauquier, combatendu o-
portunismulu lui Gambetta intre aplausele adunarii.
In fine si-a redicatu Blanqui vocea s'a de Cas-
sandra. „Nu ve bucurati prea multu“, dise elu
„inca mai avem multu de facutu. Socialisti re-
publicani nu fiti cu atát'a incredere! Este o ne-
norocire a fi prea optimistice. Veghiati, cáci reac-
tiunea veghiéza ne 'ncetatu. Este bine se fiti
pessimisti. Credu cá e bine a se aratá pericolulu...“
Cuvintele aceste au fostu salutate c'unu urá pre-
lungitu. Banchetulu s'a finitu in deplina ordine
priatr'o colecta facuta pentru amnestiatii lipsiti.

[Populatiunea in Bosnia si
Herzegovina.] Conscriptiunea facuta in
anulu trecut si publicata in 17 Ianuariu a fostu
completata prin conserierea essacta a statulu po-
pulatiunei si a viteloru din câteva localitati remase
in restantia. Astfeliu jurnalulu oficialu din Sera-
jevo arata, cá in 43 de cetati, 1 suburbiiu, 31 de
orasiele si in 5054 d sate locuiescu in 189,662
de case 607,789 de barbati si 550,651 de femei.
Din acestia 448,613 sunt mohametani, 496,761
gr.-or., 209,391 rom.-cat., 3426 israeliti si 249
de alte religiiuni. Statulu viteloru consta in
158,034 de cai, 413 catári 2721 de asini,
761,302 vaci si boi, 775 de bivoli, 839,988 de
oi, 522,123 de capre, 430,354 de rimatori si 111,148
de stupi.

[Chimie.] Intre sciintiele, cari au luat
o desvoltare considerabila dela inceputulu vécului si
pna astadi, chimia ocupa locul d'antai. Cultiva-
vata la inceputu, cá sciintia pura, din punctulu de
vedere alu descoperirii legiloru eterne, la cari sunt
supuse fenomenele chimice, cu timpulu, si cu ose-
bire in dilele nóstre, chimia, prin nenumeratele
aplicatiuni, ce s'au facutu de invetiati, a ajunsu
un'a dintre cele d'antae sciintie tehnologice. As-
tadi nici cá se mai poté concepe vreo industria
capitala, care se nu aiba trebuintia de ajutorulu acestei
sciintie, astfeliu, in câtu invetiatur'a chimiei a de-
venitu neaperata mai pentru tóte ramurile techno-
logiei. Cu privire la sciintia pura, cine nu va
sci, cá cele mai mari descoperiri, cu cari se poté
fali sciintia moderna, sunt intemeiate pe chimia.
Un'a dintre cele mai frumóse si mai utile sciintie,
fisiologi'a, déca a ajunsu se face atâtea descoperiri
minunate, se petrunde atâtea mistere ale vietiei.
o datoresce in mare parte chimiei. Déca in pre-
sentu chimia a adusu servicii insemnate atátu di-
feriteloru sciintie câtu si industriei, apoi in viitoriu
va aduce si mai multe. Campulu cercetariloru
sciintifice si alu aplicatiuniloru este nemarginitu
si se poté dice, cá suntemu inca la inceputu. Pen-
tru cercetarile sciintifice esista in diferitele Staturi
ale Europei laboratorii sciintifice, pentru a carora
instalatiuni materiale nu s'a crutiatu nici unu sa-
crificiu. Germani'a, Françi'a, Angli'a, Austro-Un-
gari'a, Danemarc'a, Suedi'a si Norvegi'a, Elveti'a
au intre altele laboratorii de fisiologia si chimia,
cari potú fi privite cá adeverate monumente inal-
tate sciintiei. Am avutu ocaziune se vizitezu laborato-
riulu centralu din Vien'a si Institutulu chimicu din
Budapest'a si marturisescu, cá in faci'a unoru ase-
menea palate inestrate cu atát'a liberalitate si or-
ganisate cu atát'a sciintia, mi-amu disu: pe aci
lumea a intielesu rolulu sciintiei in desvoltarea ci-
vilisatiunei. Si sé nu se credia, cá in Austri'a es-
siste numai laboratorii din Vien'a. Acumu doi
ani s'a terminatu la Graz institutul de chimia,
care se poté trece intre cele d'antai in Europ'a.

La Prag'a se afla asemenea laboratorii bine in-
sestrate.

Institutulu chimicu din Budapest'a s'a constru-
itu dela 1868 pna la 1871 dupa planurile si a-
ratarile professorulu Thann si a costatu aprópe
900,000 lei. In amfiteatrulu seu potú asistá 300
elevi la lectiunile de chimia esperimentalá; 70
elevi potú urmá exercitiurile practice; si alti 20,
dupa ce si-au terminatu studiile, au locu se face
cercetari personale. Exercitiile practice ale labo-
ratoriloru de invetiamentu sunt urmate de unu nu-
meru mare de elevi ai facultatii de filosofia, de cátra
elevii scólei normale, ai facultatii de medicina;
peste o suta de studenti in farmacia facu manipu-
latiuni practice; altii facu lucrari personale in la-
boratoriile destinate pentru acestu sfersitu. Afara
de Institutulu de chimia, Capital'a Ungariei a fostu
inzeestrata intre anii 1873 si 1876 cu unu Insti-
tutu de fisiologia, care a costatu peste unu milionu
de lei. Institutulu acést'a s'a construitu dupa mo-
delulu imensulu institutu de fisiologia din Lipsca,
alu doctorulu Ludwig si dupa sfaturile acestui in-
vetiatu doctoru. Cá si laboratoriu de chimia in-
stitutulu de fisiologia din Budapest'a este constru-
itu in mediloculu unei gradini, in câtu tóte salele
sunt luminate bine. In sal'a de cursuri incapu
peste 200 de elevi. Pentru salele, unde se facu
cursurile, s'au adoptatu tóte perfectiunile, cari potú
inlesni espunerea professorulu. Perfectiunile, a-
tátu de necesarie pentru cursurile de feliulu ce-
loru ce se predau in acestu institutu, se facu cu
cea mai mare inlesnire. Unu sistemu de sine si de
place intorcétore permite sé se aduca indata inain-
tea eleviloru o esperientia, care se prepara in sal'a
speciala. Afara de salele mari, Institutulu mai cu-
prinde unu laboratoru de chimia, unu laboratoru
de fisiologi'a miscariloru, o camera obscura pentru
cercetarile optice, o sala pentru vivisectiuni, unu
laboratoriu pentru preparatiunile cu injectiuni, o
biblioteca cu-o sala de lectura, unu laboratoriu
pentru analizele de gazuri, sala mare pentru inve-
tiamentulu studiiloru microscopice, o sala de co-
lectiuni si unu localu lęnga gradina pentru pas-
trarea animaleloru viui si unu basinu pentru ani-
malele acuatiche. In fine dupa parerea celor mai
competinti in materia, acestu institutu de fisiologia
este dintre cele de frunte din Europ'a.

Sirele de mai susu le imprumutamu din „Re-
vist'a scientifica“ a d-lui P. S. Aurelianu,
care prin amenuntele, ce 'le da asupra numiteloru
institute din Pest'a, a voitú se arate, câte sacrificia
face chiaru si statulu ungaru pentru a se tiené in
nivelu cu sciintia européna si cá in curéndu si in
Cernauti, (Bucovin'a) se voru inaltia palaturi ana-
lóge. Suntemu de acordu cu d-nulu Aurelianu, a-
supra necessitatii de a se infintia si in Romani'a
mai multe laboratorii de chimia si cá in genere
se fia imbraciosiata acést'a sciintia, cum recere tim-
pulu si interessulu tieri.

[Plóia cu grindina.] In 27 Iuniu n.
se descarcá asupra Sibiiului o furtuna ne mai po-
menita. Pe la 1 1/2 óre de di dupa unu ventu or-
canicu cadiura masse dese de grindina in marimea
unui ou de porumbu astfeliu, incátu in puęine mi-
nute stradele si curtile caseloru zacea acoperite de
ghiatia ce cadiu in grosime de unu jumetate pe-
cioru si. dupa cumu scrie „Herm. Ztg.“, nenum-
rati ochi de ferestre fura sparti, paturi de flori,
fructele arboriloru prin gradini nimicite asié, in
cátu in 7 minute, câtu durá orcanulu, se pradara
cu totul, cáci si crangi de arbori mari fura arun-
cate de orcanu pe strade, carre cu vite si siatre
resturnate; stradele se stramutaseru in lacuri, ap'a
irupse in multe locuintie si mobilele de casa ino-
tau deasupra povoiului. Numai in spitalulu mili-
tariu se sparseru cá la 700 ochi de feréstra si in
casarm'a artileriei preste 1000.

(Lamp'a lui Edison in luptele
cu mine submarine.) Atacurile arti-
leriei asupra fortificatiuniloru tiermuriloru potú nu-
mai atunci fi urmate de avantaje reale, candu se
inlatura séu se facu inofensive minele submarine,
cari impedece apropiarea de malu a vaselor. Pen-
tru cá aceasta se fia posibilu, minele trebuescu
gasite mai antai prin cufundatori, lucru care in
genere este fórte periculosu si greu. Lamp'a lui
Edison, care sub apa proiecteaza o lumina totu a-
tátu de intensiva cá si la aerulu liberu, inlesnesce
fórte multu acestu servitiu. Administrati'a marinei
din Londra a si facutu chiaru de la descoperirea
lampei, esperientie in aceasta privintia. De pe
vapóre mici s'a cufundatu in apa lampe, atérnate
de prajini lungi, pna la o adéncime unde se pre-
supunea, cá ar' putea sé se afle minele submarine.

Prin inchiderea bateriilor electrice, care se aflau pe vaporu, se stabili de indata unu cercu luminos, care facea vizibilu tóte obiectele, prin urmare si torpilele, care se aflau in o departare de 100 m. Din nenorocire au ramas inca secrete tóte detaliurile acestoru experientie; ceea ce scimu este cá rezultatulu lor a fostu consideratu cá „fórté satisfáctóru“ si cá prin urmare merita a fi consideratu si chiaru repetatu si la noi. „Ostasiulu.“

[Câte oue póte ouá o gaina.] O gaina are in magazinulu seu de oue in cifre rotunde numai 600 de ouisóre, pe cari le póte desvolta si apoi ouá. Din aceste 600 de ouisóre oua gain'a in anululu primu, déca-i merge bine, cam 20; in alu doilea 135, in alu patrúlea 114 oue. In cei 4 ani urmatori numerulu oueloru scade in modu constantu cu 20 astfeliu, cá in anululu noue in casulu celu mai bunu abia oua gain'a 10 oue. Deci cine va avé in vedere adevératulu raportu intre nutre-mentulu si prestarea unei gaini, de siguru nu o va tiené mai multu de 4 ani, afara déca cumva nu va voi s'o tiena din caus'a rarei si pretiósei rase, de care se tiene.

[P e p e n e l e.] Eata o interesante definitiune a pepenului, pe care o gasimu in „Journal des Débats“: Este fórté puçiniu timpu, de candu pepenii au aparutu in praviliile negociatorilor de comestibile. Nu ne vomu apucá se facemu istori'a naturala a acestui cucurbitaceu, ci vomu dice numai cá nu se scie bine, care este patri'a s'a. Cu tóte astea e positivu, cá pepenele e originaru din tierile calde si cá e fórté multu, de candu a fostu introdusu in Greci'a. S'a crediutu a'lu recunósce in asia numitulu „Sicyon“ alu lui Teophrast. Latini, cari au cunoscutu fórté multu pepenele, credeau, cá acestu fructu provine din o modificare séu perfectiune a castravetelui. Diocletii Caristius dice, cá pepenele e usioru de mistuitu; Diphil ilu considera, cá indigestu; inse amendoi recunosc, cá elu nu nutresce multu. Dupa Gallien, pepenele recoresce si inveselesce; inse are proprietatea de a curati pielea si a face se dispara petele. Pliniu ne spune, cá lui Tiberiu 'i placeau multu pepenii spre ai avé in ori ce timpu, elu 'i seminá in neseladi mari puse pe róte, pentru cá se 'i póta transportá mai usioru érn'a. Asemenea nu s'a stabilitu inca, in ce epoca ne a venitu pepenele „cantaloup“, numitu astfeliu, pentru cá a fostu cultivatu mai mai antaiu la Cantalupo, o casa campestra a Papi-loru, la câteva leghe de Rom'a. Se crede, cá elu a fostu introdusu in 1495, la întórcerea in Itali'a a espeditiunii lui Carolu VIII. — In privinti'a pepeniloru, éta o mica anecdota, a carei autenticitate n'o garantamu, dér' care e fórté respandita: Sultanulu Amurat avea o pasiune cu totulu particulara pentru acestu cucurbitaceu. Intr'o di, gradinarulu seu, fórté desperatu, veni se 'i dica, cá unu minunatu pepene dejá coptu, care trebuia se figureze la cin'a din acea séra, fusese furatu peste nópte. Nu mai pagii aveau voia se intre in gradina si prin urmare numai ei potusera se comita furtulu. Amurat se nacaji si chiamá la densulu pe pagii sei, cari toti protestara de nevinovati'a loru. A fi furatu si a fi mancatu póte unu fructu, care placea Sultanului la nebunia érá o crima, care nu trebuia se remana nepedepsita. De aceea si Amurat luá o hotarire teribila. Toti pagii fura culcati in linia unulu langa altulu si caláulu primi ordinulu de a le deschide pánțele. Simburii de pepene fura gasiti in pánțele pagelui alu cincispre-diecelea. Ori cine isi inchipuesce, cá acestu criminalu a fostu pedepsitu dupa cumu merita! Rom.

[1,264,387,400 de litrii de bere.] Tabel'a despre productiunea de bere, edata de redactiunea diarului berariloru din Vien'a: „Gambrius“ si espusa in espositiunea industrial'a Austriei inferióre arata intre alte multe interesante date si cáta bere s'a produsu in anululu trecutulu in tóte statele de pe continentu si in Americ'a de nordu: In imperiulu germanu s'au produsu 38,946,510 Hectolitrii; in Marea Britania 36,597,550 Hl., in Statele unite din Americ'a de nordu 15,400,000 Hl., in Austro-Ungari'a 11,184,681 Hl., in Franci'a 8,721,000 Hl., in Belgi'a 7,854,000 Hl., in Russi'a 2,300,000 Hl., in Holland'a 1,600,000 Hl. in Danemarc'a 1,100,000 Hl., in Svedi'a 930,000 Hl., in Itali'a 870,000 Hl. in Elveti'a 724,000 Hl. in Norvegi'a 615,000 Hl. laolalta 12,643,874 Hl. Cea mai multa bere se consuma in Belgi'a, unde vinu 147 de litrii pe persóna si cea mai puçina in Russi'a, unde abia vinu 3 litrii pe persóna.

(Multiamita publica.) Societatea de lectura a junimei studiósé dela gimnasiulu din Naseudu „Virtus romana rediviva“ i-si tiene de santa detoria a aduce tributulu celei mai profunde multiamite si recunoscintie onorate-oru redactiuni a „Gazetei Transilvaniei“, „Observatoriului“, „Convorbiriloru literarie“ si „Invetiatoriului“, cari i-au datu mana de ajutoriu prin tramitarea gratuita a pretióseloru loru diare si apelandu de nou la generositatea acelora, se nutresce cu speranti'a, cá si pre venitoriu s'eva bucurá de acésta deosebita favóre.

Asemenea multiamiesce societatea tuturoru acelu On. Domni, cari pe-o cale séu pe alta au contribuitu la inaintarea scopului ei filantropicu si anume: au ajutat societatea D-lu Nicolau Hacmann, profesorulu de teologia in pensiune din Cernautiu, cu 10 fl. v. a., prin care suma s'a facutu si membru fundatorulu alu societati.

Domnii: Gabriele Manu 2 fl., Atanasiu Usieriu 2 fl., Cirilu Deacu 2 fl., Simeonu Monda 1 fl., Pavelu Besia 1 fl., Stefauu Puica 1 fl., Alexiu Larioneti 1 fl., Leonu Horg'a 1 fl., Iacobu Popu 1 fl., Isidoru Titieni 1 fl., Ioane Issipu 2 fl., Gavriile Nechiti 1 fl., Iqvu Bota 1 fl., Gregoriu Popu 1 fl., Petru Verticu 1 fl., Ioane Draganu 1 fl., Ioane Zinveliu 1 fl., Florianu Porcius 1 fl., Ioanu Catone 1 fl., Gregoriu Popu 1 fl., Macedonu Grigoritia 1 fl., Florianu Motiocu 1 fl., Dr. Ioanu Malaiu 1 fl., Iosefu Mihalasiu 1 fl., Dr. Paulu Tanco 1 fl., Elia Burduhosu 1 fl. v. a.

D-lu Simeonu Fl. Marianu ne-a tramisu gratuitu câte unu exemplariu din pretioasele D-Sale opuri. D-lu profesorulu Ioanu Martianu ne-a donatu „Istori'a nationala pentru poporu“ de G. R. Melidonu. Domnii Mironu Călinescu si Ion Ciocanu ne-au donatu „Calindariulu societati pentru cultura romana in Bucovina 1875—1880.“ D-lu N. F. Negrutiu din Gher'a ne-a donatu traducerea D-Sale „Amoru si dincolo de mormentu“ si „Coleccte de recepte“ de Gr. T. Miculescu. D-lu Dr. Paulu Tanco ne-a donatu „Incerari in literatura“ si „Asupra situatiunei: articli si foisóre“ ambe de Lapedatu. D-lu V. Gr. Borgovanu ne-a donatu cartea D-Sale „Metodulu computulu in scóla poporale.“ D-lu Dr. A. P. Alexi ne-a donatu „Nepotulu cá unchiu“, comedia in 3 acte, traducere dupa Schiller de Petra-Petrescu.

Presiedintele: Petru Spenu stud. absol. decoratu cu medal'i'a de argintu pentru vitejia.

Secretariulu: Simonu Popu stud. abs.

Soiri ultime.

Londra, 28 Iuliu. — Marchisulu de Hartington a comunicatu Camerei Comuneloru o telegrama din Candahar anunciandu unu desastru teribilu: Brigada anglesa comandata de generalulu Borrow a fostu nimicita. S'au espediatu la Bombay si la Simla telegrame ordonandu a aduná tóte trupele disponibile si de a inaintá spre Candahar.

Viena, 28 Iuliu. — Diarele vienesé considera situatiunea actuala, cá fórté seriosu complicata prin respunsulu Portiei la Not'a colectiva a Poteriloru. „Nóu'a Pressa Libera“ anuncia, cá de Luni se tienu consiliuri secrete la departamentulu Marinei sub presiedinti'a archiducelui Abrecht; aceste consiliuri se refera probabilu la mesurile de lúatu pentru participarea Austriei la demonstratiunea navala a Poteriloru in apele turcesci. — Acelasi diaru atribue o mare insemnatate visitei baronului de Calice la Bucuresci.

Cu 1 Iuliu st. v. 1880 s'a inceputu unu nou abonamentulu la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fóiei nóstre, alu caroru abonamentulu a espiratu cu 31 Iuniu st. v. 1880, se binevoiesca a si'lu reinói de cu vreme, pentru cá diariulu se li se póta tramite regulatu. De la 1 Iuliu st. v. incolo diariulu se va tramite numai aceluoru domni, cari au binevoitu a-si reinnoi abonamentulu.

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramite adresele d-loru esactu, aratandu si post'a cea mai aprópe de loculu, unde locuiescu.

Pretiuulu abonamentulu la „Gazeta Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siese luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siese luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Esemplarie complete dela inceputulu anului se mai ada.

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea postulu de profesorulu pentru musica si cantare, la gimnasiulu romanescu greco-catolicu, si la scóla normala de prunci si de feti din Naseudu, de care, dupa unu servitiu nepata de trei ani, ce'lu va fi facutu la aceste institute locali de invetiamentu, va fi impreunatu salariulu anualu de 900 fl. v. a. cu dreptulu la pensiu, cá la professori dela institutele de Statu si la dausele decenali, conformu statuteloru, cum se voru statori de cátra comitetulu administratoriu din candu in candu, se escrie concursulu pēna la 10 Augustu 1880 st. n.

Pēna la acestu terminu, concurentii la acestu postu 'si voru adresa suplicele lor la subscrisa comisiune administratória de fondurile scolastice granitiaresci din Naseudu, avēdu in acele de a comprobá:

1. Capacitatea formal'a de a dá instructiune din tóte instrumentele musicale si din cantare, absolutoriu si atestate de progressulu dela unu institutu superioru pentru instructiunea in musica (conservatoru.)

2. Cá a avutu esercitiu practiculu in darea de invetiatura din musica si cantare la unu gimnasiu séu la un'a din scólele medie de asemenea categoria, cu successu bunu séu, cá a essercitatulu in modu practiculu instruirea in musica la unu institutu superioru de musica si cantare, séu, cá totu in atātu timpu a functionatu, cá conducetoru la unu orchestru militarulu de musica regulatu dupa lege prin statutu séu, cá conducetoru ai unei capele de musica din vre-o cetate.

3. Cá sciu limb'a romana cá limb'a propunere séu limb'a nemtiésca, francesca ori italiana, cá limb'a inlesnitórie la propunere.

4. Originea si religiunea prin atestatu de botem.

5. Studiele ce le-au mai facutu cumva si viéti'ai de pēna atunci nepata ea.

Se admitu si concurenti cualificati de a dá instructiune in musica si cantari dupa metod'a ce mai nóua, cari nu possu la olalta intrunite tóte aceste conditiuni esentiale (1—5,) inse pentru acest'a e statornicitu, in conformitate cu gradulu cualificatiunei lor, salariulu de 600 fl. si 700 fl. v. a. pe anu si anume, fara de dreptulu de a pēnde definitatea si adausele.

Si la unulu din concurentii de acésta calitate, adica necualificatu pe deplinu, apriori 'si reserva administratiunea fonduriloru scolastice a'i concede salariulu normalu si dreptulu la adause, déca va fi facutu cu successu distinsu eminentu 3 ani cá institutorulu de musica si cantare la institutele de invetiamentu din Naseudu.

Dela comisiunea administratória de fondurile scolastice granitiaresci.

Naseudu, la 4 Iuliu 1880. 3—3

Pretiuurile piatiei

din 30 Iuliu st. n. 1880

	Hectolitru.	fl. cr.	Hectolitru.	fl. cr.
Granu	fruntea	9.10	Mazerea	6.50
	midulu	8.80	Lintea	8.50
	de diosu	8.—	Fasolea	6.10
Mestecat		6.70	Cartofi	1.25
Secara	frumósa	6.50	Sementia de inu	12.25
	de midulu	6.—	„ de cânepa	6.50
Ordiulu	frumosu	5.20	1 Chilo. fl. cr.	
	de midulu	5.—	Carne de vita	—4
Ovesulu	frumosu	3.70	„ de rimatoriu	—2
	de midulu	3.50	„ de berbece	—3
Porumbulu		5.20	100 Chile. fl. cr.	
Meiu		6.—	Seu de vita prospetu	—5
Hrisca		—	„ „ „ topitu	—4

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 30 Iuliu st. n. 1880.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	71.75	Oblig. rurali ungare	94.50
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu)	72.80	„ „ Banat-Timis	93.50
Losurile din 1860	132.25	„ „ transilvane	94.—
Actiunile bancei nation.	825.—	„ „ croato-slav.	93.25
„ instit. de creditu	276.90	Argintulu in marfuri	—
Londra. 3 luni.	117.85	Galbini imperatresci	5.34
		Napoleon'd'ori	9.86
		Marci 100 imp. germ.	57.80

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioanu Gött si fiu Henricu.